Published and distributed under permit (No. 751), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXX. — Число 3. — Джерзи Ситі, Н. Дж., четвер, 5. січня, 1922. — VOL. XXX. — No. 3. — Jersey City, N. J., Thursday, January 5, 1922. — THREE CENTS

ХОДІМ З КОЛЯДОЮ НА ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ!

ФРАНЦІЯ ГОДИТЬСЯ НА ПРЕДЛОЖЕННЯ АМЕРИКИ

ВАШІНҐТОН, 3. січня. — Французький делеґат Саро заявив іменем Франції, що вона годиться на пропозиції Рута щодо підводних лодок, предложені в імени американської делеґації.

Його згода відноситься до домагання Рута, щоби підводні лодки ревідували торговельні кораблі перед атакованнем їх та щоби залогу переношено на безпечне місце перед затопленнем корабля. Франція годиться також, що всіх, хто буде поступати проти сих постанов, уважати і трактувати як піратів (морських розбишак).

Однак заява Франції, що вона приймає пропозиції Рута лише в засаді, вказує на те, що вона задумує поставити відповідні внесення про збросння торговельних кораблів.

Італійці та Японці ще не заявилися в справі пропозиції Гюза, бо ще не дістали подробичних інструкцій (поучень), як поступати в тій справі.

КОНҐРЕСМЕН ДОМАГАЄТЬСЯ, ЩОБИ ФРАНЦІЯ ЗАПЛАТИЛА ДОВГ.

ВАШІНҐТОН, 3. січня. — Републиканський конґресмен Рівис з Небраски вніс в конґресі резолюцію, взиваючу американський уряд зажадати від Франції сплати довгів, які вона завинила підчас війни.

Резолюція покликається на обрадуючу тепер у Вашінґтоні конференцію для зменчення морських зоружень, та заявляє, що на сій конференції показалося, що деякі держави, які винні гроші Злученим Державам, задумують видавати великі суми на побільшенне морських зброєн. Через те американський конґрес повинен висловити своє [жада]нне до американського уряду, щоби він зажадав ізд си[х] держав відповідною дорогою звороту довгів та сповнення своїх зобовязань супроти Злучених Держав.

Внесена конґресменом резолюція не згадує по імени Францію, але конґресмен в своїх додаткових пояснюючих увагах дав до зрозуміння, що він власне розуміє Францію. Він заявив, що Франція має нині армію, більшу, як Німеччина мала колинебудь перед війною. Вона не лише відмовляється зменчити її, але й ще настає на повну свободу ділання в побільшуванню її. Вона заняла таке становище щодо побільшення армії, що з того можна на певно вносити, що вона задумує видати сотки міліонів долярів. Нема в світі другої держави, яка находячися в положенню Франції, рівночасно задумувалаби перевести такі далекосяглі морські зоруження.

„Франція є свобідна держава," — говорив конґресмен далі, — „і як така вона має право робити, як її подобається. Але народ Злучених Держав, будучи переконаним, що великі зоруження готові викликати війну тепер, як вони викликали війну в 1914. році, має повне право домагатися, щоби великі воєнні пляни, які задумала Франція, були оплачувані її грішми, а не нашими."

Рівночасно конґресмен Гастед, републиканець з Ню Йорку, вніс в конґресі внесенне, що зробити з ґрішми ,стягненими від держав в Европі.

ПРОПОНУЮТЬ НАДАТИ ФІЛІПІНАМ САМОСТІЙНІСТЬ.

ВАШІНҐТОН, 3. січня. — Кількох републиканських сенаторів заявили, що рівночасно, як в сенаті буде предложений уклад межи чотирома державами в справі посілостий на островах Тихого Океану, в сенаті буде внесена резолюція, щоби надати Філіпінам, котрі тепер находяться під американською владою, повну самостійність.

СТРАЙК У ШЕВСЬКІЙ ФАБРИЦІ.

ГЕЙВЕРҐІЛ, Месечузетс, 2. січня. — Юнія робітників, вирабляючих деревляні підпятки, котрим товариство фабрикантів обнижило заплату пересічно о 10 і пів цента починаючи від Нового Року, відкинула сю знижку величезною, голосною більшостю. Юнія постановила видати своїм членам приказ піти до роботи, але побачивши оголошення про знижку, покинути її.

Серед нормальних обставин в 20 фабриках міста працює коло 1,700 робітників. З того числа, як кажуть, коло 1,000 тепер не має роботи.

СИБІРСЬКА ДЕЛЕҐАЦІЯ ПОДАЄ ДО ВІДОМА ЩЕ ОДИН МНИМИЙ ДОГОВІР.

ВАШІНҐТОН, 3. січня. — Торговельна делеґація Далеко-Східної Републики подала до публичного відома текст другого договору, заключеного Японцями.

Сей договір мав бути заключений межи Японцями та ґенералами, представляючими Семьонова, Унґера-Стенберґа та Сіхова. Японські військові власти мали помогти сим ґенералам грішми та офіцирами, а зате ґенерали зобовязувалися дати Японцям першенство в полюванню, вирубі лісів та добуванню мінералів. Ґенерали мали дістати позичку в сумі пів міліона японських енів.

Японські делеґати на вашінґтонську конференцію знов видали заяву, заперечуючи правдивість укладу.

СМЕРТЬ СЕНАТОРА.

В суботу, дня 31. грудня, помер нагло у Вашінґтоні відомий сенатор Бойіз Пенровз. Померший був через довгі роки одним з провідників републиканської партії. Походив він з богатої філаделфійської родини і дістав добре образованне. Він з молоду посвятився політиці. Ще в 1885. році коли йому було всего 25 літ, був він вибраний до стейтової леґіслятури Пенсилвенії. На слідуючий рік його вибрано стейтовим сенатором. Бойіз Пенровз належав усе до консервативних людий в сій партії і його імя усе лучили з усіми прогрішеннями сеї партії на користь великих американських корпорацій. Через довгі роки був він може найвизначнійшою особою в републиканській партії. Аж недавна хороба відобрала йому сей провід. За час своєї політичної каріери він переходив кілька завзятих кампаній, з котрих найтяжча була боротьба проти іменовання Рузвелта кандидатом на президента в 1912. році Перед своєю смертю сенатор Пенровз був речником філаделфійських Українців для виєднання переслухання перед сенатом в справі України.

СЛІДСТВО В СПРАВІ КАТАСТРОФИ НА НАДЗЕМНІЙ ЗЕЛІЗНИЦІ В НЮ ЙОРКУ.

Страшна катастрофа на надземній зелізниці в Ню Йорку, що случилася минувшої пятниці на лінії Девятої Евеню і коштувала життя одного чоловіка та тяжкі каліцтва кількадесятеро других, звернула увагу на стан возів, вживаних компанією. Тимчасове слідство, переведене в тій справі, показало, що компанія вживає ще тепер 3.000 старих деревляних возів, з котрих богато має по 40 літ.

ЛІНЧІ МУРИНІВ В АМЕРИЦІ.

Муринське Товариство для поступу Муринів видало своє офіціяльне обчисленне про число лінчів, яких допустилися білі люди на Муринах.

Після сього обчислення від 1885 року убито без суда в Злучених Державах 4.096 Муринів. За минувший (1921) рік убито 59 Муринів. Товариство заявляє, що в богато случаях публичні урядники старалися вратувати Муринів з рук білих, що брали в свої руки виконувати права суду.

ВКРАДЕНО ДОКАЗИ ВІДВАГИ.

Одному Нюйорчанинови, котрий служив підчас великої війни в англійській армії, вкрадено недавно з його комнати убранне, а в ньому воєнну медалю, яку він дістав в доказ відваги підчас битви коло Іпр у Франції. Воякови ся памятка така дорога, що він оголошує 10 долярів надгороди злодієви за зворот медалі.

СМЕРТЬ КАЛІКИ В ОГНИ.

В місцевости Нетконґ, в стейті Ню Джерзи, повстав на передодні Нового Року пожар одного дому. Хоч пожарна сторожа приїхала зараз на місце гасити огонь, не могла сього зробити через те, що крига на озері, з котрого сторожа брала воду, не давала її орудувати пожарними рурами. Огонь скоро перекинувся на сусідну хату, котра згоріла мимо зусиль пожарної сторожі. В домі найдено звуглене тіло 50-літного каліки, Луиса Роса, котрому свого часу при операції обтято ногу.

ХОТІВ ДІСТАТИСЯ ДО ВЯЗНИЦІ АЛЕ ВІДАЙ НЕВДОВОЛЕНИЙ.

Перед поліційним судом в Пері Савнд, в провінції Онтеріо, в Канаді, ставав Степан Зовислюк, обжалований за розбитте віконних шиб. Обжалований признався до вини і заявив, що він вибив вікна на те, щоби дістатися до гарної і теплої тюрми на зиму. З огляду на те, що обжалований признався до вини, суддя не відсилав справи до висшого суду, але судив його самий. Обжалований вибив 21 вікон. Суддя признав його винним за десять вчинків і засудив його на кождий вчинок на чотири роки з тим, що кару за кождий вчинок має відсиджувати осібно. Значить, засудив обжалованого на сорок літ вязниці.

Ґенеральний прокуратор провінції Онтаріо почав слідство в справі вироку, виданого проти Зовислюка, бо він уважає засуд на 40 літ незвичайним.

СТАРЕНЬКА УЧЕНИЦЯ.

До Вілієм Джуел Коледж в Либерті Мізурі, вступила як учениця одна пані Марія А. Черч, котра має уже пятеро дорослих дітий та пятеро внуків. Разом з нею записалися до тої самої школи її два сини. Вона скінчила школу ще в 1885. році.

УКРАЇНСЬКІ СТУДЕНТИ В КРАКОВІ.

„Польська газета „Ржечпосполіта" повідомляє, що у кравіськім університеті студіює тепер 109 українських студентів, 90 із Східної Галичини і 19 з Наддніпрянщини.

СУД ПРО ВЕДЕННЄ СТРАЙКУ.

НЮ ЙОРК, 3. січня. — Нюйорський суддя Мекинтайер, даючи поучення лаві присяжних в справі кількох страйкуючих страйкарів, обжалованих за незаконні вчинки підчас страйку, заявив, що робітники та капіталісти мають мати однакові права та що робітники мають право виходити на страйк, але мають його переводити спокійно і мирно, себто без погроз, страшень і насильств.

ЗАПРОШЕННЄ.

Отсею дорогою просимо всіх відпоручників з поблизьких околиць Філядельфії і тих з дальших околиць, яким можливо приїхати, а які є вибрані до участи в депутації до Вашінґтону, аби явились на

НАРАДУ

яка відбудеться

У ВТОРОК, 10. СІЧНЯ 1922,

о годині 1-шій пополудни, в домі Українських Горожан, 822 North Franklin St., Philadelphia, Pa.

На сю нараду проситься також наші центральні організації: „Український Народний Союз", „Провидінне", „Згода Братств", „Народна Поміч", „Січ", як також українські Дієцезії, аби післали своїх відпоручників.

З причини, що є такі справи, які вимагають ширшого порозуміння в справі депутації та ширшої політичної акції в справі визволення нашої вітчини з ляцького ярма, головна екзекутива „Ліги Американських Сітізенів та бувших жовнірів американської армії", на своїм засіданню, яке відбулось 1. січня 1922, постановила такі збори скликати.

Філядельфія, Па., 2. січня 1922.

ЗА „ЛІҐУ АМЕРИКАНСЬКИХ СІТІЗЕНІВ ТА БУВШИХ ЖОВНІРІВ АМЕРИКАНСЬКОЇ АРМІЇ":

Теодор Грицей, предс.; **Іван Борисевич**, кас.; **Андрій Шостак** і **Михайло Рибак**, секр.; **Михайло Дармограй**, капітан; **Петро Совірка**, адютант; **Михайло Барановський**, **Семен Бабяк**, **др. Вол. Городиський**, **Мих. Коцюк** і **Юрій Крет**, радні.

Українці в Злучених Державах!

В день Нового Року і Різдва Христового всі українські громади і всі громадяни в Злучених Державах повинні доложити пильних заходів, щоби Позичка Національної Оборони Галицького Українського Правительства осягнула як найскорше повну побіду.

Ляхи вже згори заповідають і голосять, що українська позичка в Америці не вдасться, бо хотіли-б нашу невдачу використати проти увільнення української Галичини з ляцького наїзду.

Одначе українські громади і громадяни повинні доказати своїм патріотизмом і ділом, що не ворог буде радіти невдачею української боротьби проти-нього, тільки Галицька Україна буде радіти успіхом української боротьби.

Вже не дуже далеко до завершення $100,000-ної позички, але щоби акція не продовжалась занадто довго, треба подвоїти заходи і працю і по змозі як найскорше довершити діло.

Нехай ті громади, котрі вже досі сповнили свій обовязок, збільшать ще свої заходи, а ті, що досі були занедбали діло, приспішать акцію з трудом в десятеро більшим, а успіх буде певний!

Українське Правительство Галичини власне тепер потребує як найбільше матеріяльної і моральної помочі, отже нехай надія Галицької України, яка звернена на нас і правительство Петрушевича, не заведе її!

Ставаймо всі до праці для волі рідної землі!

НЕБЕЗПЕКА ВІЙНИ МІЖ ФІНЛЯНДІЄЮ І МОСКОВЩИНОЮ

РИГА, столиця Латвії, 4. січня. — Здовж фінляндської границі обі держави Фінляндія і Московщина роблять спішні приготовання до війни.

Дипльоматичні відносини між обома державами також дуже напружені і можна побоюватись, що кождої хвилі може між ними прийти до отвертої війни.

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ УРЯД УСУВАЄ КОМУНІСТІВ, А БЕРЕ НА ЇХ МІСЦЕ МОСКОВСЬКИХ ПАТРІОТІВ, ВОРОГІВ БОЛЬШЕВИЦТВА.

БЕРЛІН, 4. січня. — З Москви, столиці Московщини, наспіли телеграфічні вісти, які сповіщають, що большевики хотять перетрясти свій міністерський кабінет в той спосіб, що мають усунути з нього комуністів з визначних становищ, а приняти натомісць непартійних людий.

З того приводу пише тутешня соціялістична часопись „Форвертс" (Вперед), що большевики узяли вже богато образованих людий, звісних московських патріотів а ворогів большевицтва, до урядової служби, та що се мало корисний вплив на політичні відносини в Росії.

ДЕ ВАЛЕРА ГРОЗИТЬ, ЩО ПОКИНЕ ПАРЛЯМЕНТ, ЯК ВІН ПРИЙМЕ ЛОНДОНСЬКИЙ ДОГОВІР.

ДАБЛИН, столиця Ірляндії, 4. січня. — Імон де Валера і його група крайних самостійників (шин-фейнерів) грозять, що зречуться посольських мандатів до ірляндського революційного парляменту, якщо парлямент прийме лондонський англійсько-ірляндський мировий договір.

МІЖНАРОДНЯ КОРПОРАЦІЯ ДЛЯ ВІДБУДОВИ ЕВРОПИ

ЛОНДОН, 4. січня. — Анґлія вижидає відповіди американського амбасадора полковника Джорджа Гарвія у справі міжнародньої корпорації для відбудови господарського життя Европи.

Анґлія предкладає, щоб до сеї корпорації вложено 20 міліонів фунтів стерлінґів ($100,000,000), і щоб до сеї корпорації пристали всі аліянти й Америка.

ЗИТА ГОТОВИТЬ СВОГО СИНА НА УГОРСЬКОГО КОРОЛЯ.

БЕРЛІН, 4. січня. — З угорських (мадярських) дипльоматичних кругів доносять сюди, що бувша цісарева Зита, жінка бувшого австро-угорського цісаря Кароля, поробила заходи, щоби привезти свого найстаршого сина, престолонаслідника Отта, до Будапешту, і там домагатись для нього угорського престола.

Конференція Амбасадорів у Парижі дала їй дозвіл виїхати до Швайцарії до хорого сина, а, як кажуть угорські дипльомати, вона тепер має використати сю нагоду і поїхати із сином на Угорщину. Там вона має предложити зреченне престола Каролем в користь сина Отта і зажадати від угорського парляменту, щоби голосував над сею справою. Угорські рояліcти (приклонники королівства), як кажуть, запевняють Зиту, що її син мати-ме в парляменті більшість голосів. Зита хоче увійти до угорського парляменту підчас його сесії в подібний спосіб як се зробила була королева Марія Тереса, коли вона була увійшла до угорського парляменту з князем Йосифом.

БОРНЯ МІЖ АМЕРИКАНСЬКИМИ Й ІТАЛІЙСЬКИМИ МОРЯКАМИ В КИТАЮ.

ШАНҐАЙ, Китай (Хіни), 4. січня. — Між американськими й італійськими моряками повстала тут улична борня, наслідком якої один Американець помер а кількох одержало тяжкі рани.

МОСКОВСЬКІ СОЦІЯЛІСТИ ДАЛИСЬ ОБДУРИТИ І ОГОЛОСИЛИ ПІДРОБЛЕНІ ФАЛШИВІ ДОКУМЕНТИ ЯКО ПРАВДИВІ.

ПАРИЖ, 4. січня. — Французьке міністерство заграничних справ оголосило заяву, що та кореспонденція, яку оголосило правительство сибірської далеко-східної республіки у Вашинґтоні, яку нібито мала вести Франція з Японією щодо сибірських справ, є підробленим фальсифікатом.

Ся заява компромітує соціялістичне правительство Сибіри, яке підпирають московські большевики.

В РУМУНІЇ ГОТОВЛЯТЬСЯ ДО ТОРГОВЛІ З ВІЛЬНОЮ УКРАЇНОЮ.

КИШИНІВ, Бесарабія, 18. грудня, 1921. — Завдяки великому врожаю на збіже, виноград та овочі, а також завдяки законови про вільний вивіз збіжа закордон, в Румунії скупчилась сила ріжного краму. Се викликало в румунських торговельних кругах думку організувати з будучою демократичною Україною сталий товарообмін. До сього причинилися й купці-збігці з України (переважно з Одеси й округа), які заповнили Бесарабію і ждуть, коли успіхи повстання дадуть можливість повернутись на батьківщину. Сі купці вже завязали певні умови з торговельними фірмами Румунії. Орґанізується Румунсько-Віденське автомобільне торговельне товариство, яке має метою орґанізувати постійні товарові автомобільні поїздки на Україну для перевозу ріжного краму.

З часу повстання на Україні українська валюта піднеслась на румунській біржі на 60 відсотків.

"SVOBODA" (LIBERTY)

FOUNDED 1893.

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ПРОТЕСТУЙМО!

Протестуймо проти окупації Польшею укр. Галичини!

Протести посилати в перших днях січня на адресу:

ALLIED SUPREME COUNCIL, CANNES, FRANCE.

САМООЗНАЧЕННЄ НАРОДІВ НА МОСКОВСЬКИЙ ЛАД.

Доносять з Туреччини, що Чічерін, московський большевицький комісар заграничних справ, повідомив турецький уряд, що кавказькі републики (т. є. Грузія, Азербайджан і Вірменія) перестали існувати як самостійні держави, що вони прилучилися до Росії і що на будуче їх будуть заступати поза границями російські представники.

Річ ясна, що кавказькі народи ніколи нікому не заявили, що вони не хочуть бути самостійними державами. Заяву, що вони перестали бути самостійними та прилучилися до Росії, зложили їх іменем не вони самі, але без їх уповажнення і проти їх волі московські большевицькі комісарі. Ані грузинський ані вірменський ані татарський народ не зрікся стремління стати повноправним горожанином світа, як не перестали вони боротися за повну независимість від Росії від першої хвилі, як Москва витягнула по них свої заграбучі руки. Боролися проти царів, боролися проти тимчасового революційного уряду Керенського, боронила врешті проти большевицького уряду. Кождий ворог величався перед світом, що він обороняє народ: цар та Керенський хвалилися, що вони охороняють кавказькі народи перед турецькою навалою, а большевики, зробивши угоду з турецькими дуками, хвалилися, що вони обороняють Кавказців перед їх власними гнобителями, т. є. власними богатими людьми.

Царі силою держали Кавказців під своїми ногами. Революція з 1917. року заняла руки московських правителів другими справами так, що кавказькі народи майже без супротивлення зі сторони Москви могли підняти прапор своєї независимости. Менче-більше в той самий час, як повстала самостійна українська держава, відорвалася від Москви татарська република Азербайджан, гірська република Грузія та закавказька Вірменія. Републики розвивалися гарно, а від Москви немовби хоронила їх сама далекість.

Але кавказькі републики мають у себе богацтва, без яких Росія обійтися не може. В них є вугля, мідь, манґанц, живе срібло, сірка, зелізо, а передовсім земний олій (нафта), в продукції котрої Кавказ перевисшають лише Злучені Держави. Без кавказької нафти російський промисл не може розвиватися, як не може він розвиватися без українського вугля та українського зеліза. Звичайно край, що конче потребує продукту (виробу) другого краю, купує його за те, що він виробляє, і при нормальних обставинах Росія моглаби накупити подостатком кавказької нафти за свої шкіри, футра, деревні вироби, фабрикати і т. п. Але большевицька революція зруйнувала російський промисел так, що Московщина не мала чим купувати кавказьких продуктів, без яких вона не може обійтися. Тому большевики пішли з підбоєм проти кавказьких републик. Розюшити Москалів на похід проти Кавказців не було большевикам трудно. У Москалів і без того на се було богато охоти: раз, вони були свідомі, що нафта і другі кавказькі мінерали їм конче потрібні. Друге, кождому Москалеви без винятку, з якої партії він не бувби, добре застрягла в мозку імперіялістична аґітація російських царів, що весь той великий шмат землі, котрий загорнули московські царі, се все „руська земля", яка належиться „руським людям", Москалям, що вони мають право правити нею самодержно з Москви, для Москви. Большевики не становлять виїмку зі загального правила. Що більше, вони московський націоналізм ще зміцнили своїм комуністичним сосом. Вони голосять Москалям, не лише, що їм треба кавказької нафти та що Москалі повинні правити Кавказцями, але й підбехтували ще московський націоналізм гордостю та самозарозумілостю на своє революційне післанництво. Мовляв, Москаль, загортаючи свободу кавказьких народів, робить се не зі самолюбства, не з націоналізму або шовінізму, але з революційности, на те, щоби повести дурних Кавказців на дорогу до висшого суспільного ладу, на дорогу до комунізму. Мовляв, Москалі загортають Кавказців не як розбишаки, не як грабіжники, не як се колись робили царі, але як віщуни кращого порядку, як апостоли справедливого ладу.

Большевицькій армії, що валила із півночи, станула з полудня на поміч армія турецької шляхти і панів, з котрими большевики зробили угоду проти кавказьких народів. Та ще й з третого боку були Кавказці загрожені. В їх власній хаті мали вони богато ворогів. За царського панования налізло туди богато московських чиновників, купців, інтеліґенції. Через національні переворoти се московське чиновництво потратило становища, купецтво збідніло. Коли большевицькі армії станули у підніжу Кавказу, новий дух вступив в серця сих опролетарених Москалів. Хоч московські большевики певно не були їм колись браттями по партії, але тепер вони були їм так близькі національні, що їм можна забути навіть большевицькі погляди. Жажда наживи в сеї бездомної буржуазії та бажанне посад в обездоленої бюрократії пішло рука об руку з московським імперіялізмом московських большевицьких комісарів.

Взяті в три огні, самостійні кавказькі републики не видержали нерівної боротьби. Большевицькі горди без труду їх залляли. Тепер показалася з простою безсоромностю большевицька омана. Коли займали кавказькі держави, московські комісарі обіцювали їм повну самостійність. На пролетарську честь клялися, що кождий край буде далі самостійним і його народ буде правити ним після своєї волі. Ручили їм, що одинока ріжниця буде хиба та, що богаті люди втрачуть власть, а лише бідний народ буде правити краєм після свого інтересу. Грубо завелися Кавказці. Залявши край московськими полчищами, московські комісарі касували один національний уряд за другим та заводили на їх місце московські. Що важнійше, комісарі здирали народ в нечуваний спосіб. Всі мінерали, добуті зі землі Кавказцями, Москалі висилали до Московщини як дарунок за поміч в революції! Кавказці обідніли. Перед їх очима станула нужда, голодова смерть.

Щоби добути хліба за границями, кавказькі републики шукали поза границями купця на свою мідь, манґанц і нафту. Щоби до сього не допустити, московські большевики повідомляють тепер уряди та купців, що Москва скасувала зовсім самостійність кавказьких републик; що на будуче їх заступати буде представник московських советів.

В той спосіб упало заграничне заступництво Азербайжану, Грузії і Вірменії, і підмащений большевизмом та фальшивою революційностю московський шовінізм та імперіялізм московських комісарів показався перед світом в повній величі.

ПІД ОБУХОМ МОСКВИ І ВАРШАВИ.

(Спеціяльна кореспонденція „Свободи").

Світова війна, що принесла самостійність не одному угнетеному народови, принесла нам по короткій хвилі державної самостійности еще тяжші кайдани. Вяжші тому, бо український нарід в політичній неволі убожіє, а будучи жертвою червоного і білого терору маліє і так іде скоро до заглади і руїни. Жив український нарід під царським „пріжімом" в тюрмі, нині жиє в голодній тюрмі. Галицькі Українці, що могли в Австрії сяк-так жити, тепер попали також в голодну польську тюрму. Богацтва української землі ідуть у Москву і Варшаву, а звідтам приходять за се щораз то нові способи на винищення українського народу і загарбання українського майна.

Як придніпрянська Україна працює для Москви, про се читаємо в статті Струміліна п. з. „До пляну господарчого на роки 1921—22" (Росс. Кореспонденція зош. 7—10) Росія без Кавказу, Туркестану і Криму має дати 240 міліонів пудів збіжа як натуральний податок. Україна має зібрати 117 міліонів пудів, зн. майже половину. Після спису населення з 1920 р. на територіях рос., що мають дати 240 міліонів пудів мешкає 75 міліонів населення. Значить, на голову припадає 3 пуди збіжа податку. Тимчасом Україна, що після обчислення числила 23,38 міліонів, має заплатити 117 міліонів пудів, с. є. 5 пудів на голову. На тім не конець. Україна мала би дати еще: 3 міліони пудів мяса, около 30 міл. пудів араболі, 7 міл. пудів ярини, около 300 міліонів пудів молока, 1¼ міліонів пудів яринного олію і 200 міліонів яєць. „Безмежна" Росія дає подвійно; коли се порівнаємо з числом мешканців, то бачимо, що 1 Українець платить майже такий сам податок як 2 Москалів або що 2 Українців дає о много більший податок як 3 Москалів. За се Україна придніпр. може називатися совітською републикою і бути „самостійною" на папері. Дійсно „самостійною" не може бути, як каже московський комісар, ані Україна, ні Грузія ні Азарбейжан ні всі прочі, самостійні совітські републики їм же ність числа; а се тому, „бо поворот до федералістичного відділенняся в господарчім зглядi бувби погубним для тих федеральних держав і то тепер більше чим колинебудь". А се тому, „бо добування угля на Дону або нафти в Азарбейжані независимо від потреб промислового центру (себто „центральної Росії" пр. авт.) було би пустою і безпотрібною фантазією". Або иншими словами, де подіє Украна свої богатства як уголь, зелізо і т. д. як Росія не схоче їх взяти? Де подіє Україна своє збіже, як його не зість Росія? Щоби Україна тим всім не журилася, то треба її помочи; треба забрати в Українця хліб, зелізо, уголь в заміну за паперову самостійність, а коли „хахол" не хоче сего раю; то є на се способи многі премногі, які мають переконати його, що є тільки „єдинаі неділима", а всьо инше „пуста фантазія".

Те саме лихо переживає і придніпрянська Україна. І тут дре Польща податки в виді реквізицій, примусової продажи худоби і безроги, примусової збірки на „жолнєржа польскего", примусових данин на державну позичку, червоний польський хрест і т. д. Реквізиції платні пшеницею і житом стягано безпорадно, без згляду на се, чи зародило чи ні, а передівсім без згляду на се, що **Польща взагалі не сміє реквірувати в східній Галичині.** Та Польща каже, що вона за збіже платила. Так! За корець пшениці доставалося пару центів; за корову чи безрогу діставалося пару центів. (Я сам був свідком, як селянинови заплачено за 200 фунтову безрогу 1000 марок польських, се нині є около 20 центів, тоді доляр рівнався 500 п. маркам). Гуси, кури і т. д. брали польські жовніри за дармо. Там де стояв польський обоз або кавалерія, там не одному пропав цілий стіжок вівса, а коли селянин пішов „до команди" на скаргу, то еще набрав по дорозі буків. На „польскего жолнєржа" ходив „вуйт" по селі і збирав „добровільні жертви". Горе тому, що не хотів бути добровільно щедрим. Український нарід мусів справляти свому наїздникови „свенточни подарунек" По староствах (пр. в Збаражи) мусів Українець за перепустку або леґітимацію дати найменче 100 марок на „позичкен паньствовон", інакше староста печатки не прибив. На тім усім не конець. Міліони з української нафти в Галичині пропадають в [illegible] череві неналитної Польщі. Українська земля зрошена потом і кровю нашою іде в руки кольоністів; наше майно, наша кервавиця іде на наше закріпощеннє і загладу. Мабуть і на тім не скінчиться. Якраз ухвалюєся „закон про одноразову дань"; на піставі сего закону малоби стягнутися міліярди на відбудову банкротуючої Польщі. Можемо припускати, що Польща в своїм божевільнім нехтованню всяких прав, буде і від схід. Галичини домагалося сеї данини. **Против сего мусимо енерґічно виступити! Український народ вже досить наплатився на польські тюрми; не дамо себе живцем закопувати; вже досить напрацювалися наші діди і прадіди на Москву і Варшаву. Крайна пора перестати бути наймитом на своїй землі!**

„Нема зла, щоби на добре не вийшло", та нема і добра, щоби на зло не вийшло. Украіна богато, тож мусить мати ворогів. Коли би була пустинею, то певно була би самостійною. Ніхто на неї не лакомив би ся, як ніхто не бєся о Сагару. Та Україна богата і її треба запрягчи, щоби робила на Москву і Варшаву. Часи невільництва особистого минули, та часи народного невільництва все еще є. Нині робиться цілий український нарід невільником, білим мурином Москви і Варшави. Робимо на Москву і Варшаву, засіваємо власні поля кістками і кровю нашою і працюємо дальше на відвічних наїзників, пожертвих „братньих славянських народів". Сотки літ працюємо на своїх опікунів, сотки літ ми в наймах на рідній землі. Здавалобися, що не знайдеся ні один Українець, що повірив би в приязнь Москви чи Варшави, червоної чи білої. А прецінь так не є! Одні лижуть пяти Моксви, другі Варшави. Одні затуманені ідеями обожублем, другі „висшою культурою" і польською маркою. Одні розпинаються за „єдину неділиму", другі вихвалюють ката і помагають різати свого брата.

Чи виступив коли Москаль чи червоний чи білий в обороні України, чи признав коли, що Україні належиться дійсно самостійність? Чи виступає який Поляк білий чи червоний в обороні Українців, чи признав бодай оден, що український народ має право і повинен бути самостійним? Ні!! І Москаль і Поляк, кричить, що самостійна Україна се „утопія", або „нема України". За се у нас є такі, що умiють бути примірними інтернаціоналістами, пенславістами і усім иншим лише не Українцем, для якого самостійність і освободженнє краю булоби важнійшою справою чим заповіди утопійних нині теорій і мрій партії чи кешені.

Вірити в безкористну приязнь Москви і Варшави, се груба помилка. А вже помагати наїздникам заслонючися ідеями, добром всесвітного пролетаріяту або якоюсь любовью до славянського народу се вже не помилка а зрада свого народу. Глядіти на муки брата і розбивати всяку поміч на зменшення терпінь і визволення брата з кайдан неволі, бо чекаєся „на всесвітну революцію" се те саме, о що доносити Варшаві кого з Українців посадити в тюрму. Хто уважає народність за „буржуазні пересуди", той не повинен зватися Українцем. Бо щоби бути Українцем треба уміти цінити народні ідеали; для кого вони „пересудом", або хто думає, що український нарід є на се, щоби був погноєм для червоних чи білих, сей може назватися Ляхом, чи Зулю-Кафром чи Нямнням лише не Українцем. Можна шанувати партійні переконання лише такі, що не шкодять бодай коли не помагають власній нації, що не віддають на поталу свого брата в найми комісарів и „братнєго народу". Працювати над розбиттєм укр. сил, обріхувати перед українським робітництвом і селянством т. зв. „українську буржуазію" тобто ту збіднілу укр. інтеліґенцію, що валяєся по польських і російських тюрмах, інтеліґенцію, якої капітали є подерті штани, се не простимий гріх. Український народ не мав і не буде мати своєї буржуазії. З чужою він упорався і дасть собі раду без помочи „опікунів". Українська інтеліґенція, вийшовши спід сельської стріхи дала доказ, що не думає пхатися „в пани" а тим менче запрягати свого рата в ярмо; того можна надіятися від сих, яким подобаєся витирання московських чи варшавських смітників. А вже отуманювати українського селянина, вихвалювати ката, продавати свого брата за Юдин гріш чи то Варшаві чи Москві се вже не вузко лоба партійність а хрунівство і підлість.

Український нарід визволиться спід обуха Москви і Варшави, а з Юдами порахуеся! Український нарід, в котрого історії вписалася і вписуєся на кождій сторінці Москва і Варшава крівавими буквами, сей нарід знає, що значать всякі „федерації і автономії" і незлакомиться на охлапи. Тими можуть вдоволитися лише „раби, підніжки Варшави, грязь Москви"; таких у нас на щастя не богато! **С.**

Франкфурт н. М., Німеччина, 10. грудня, 1921.

ПОЧАТКИ ПОРЯДКУ В СВІТОВІМ ХАОСІ?

(Кореспонденція „Свободи").

Большевизм, Польща й Румунія. — Як Польща травить свою добичу. — Як пропав румунський золотий скарб. — Азійська політика большевицької Росії. — Нерішучість Франції. — Анґлійська активність і чого від неї сподіватися.

„По довгім, важкім отупінню" — бачимо нарешті перші спроби, завести порядок у світовім хаосі.

Заки приглянемося тому, чи ті початки можуть розвинутися в дійсний порядок, подамо кілька фактів, без яких годі оцінити теперішну ситуацію.

Першим фактом є те, що дня 7. листопада 1921 р. большевицька република в Росії вступила в **пятий рік** свого істнування. Се значить, що помилялися всі, що сподівалися скорого упадку большевизму в Росії. Від коли в Москві допустив большевизм отворенне **державного банку** (сталося це 4. жовтня, а виконано рішенне 16. листопада 1921), уряджується він на довше життя **в Росії.***)

Другим фактом є це, що Польщі большевизм в Росії дуже вигідний, бо з хвилею, колиб у Росії настало якенебудь инше правительство, тоді ні Росія ні цілий світ ані на одну мить довше не згодилисяб на те, щоби Польща держала в своїм посіданню непольські землі. Колиж Польща мимо того підпомагає протибольшевицькі повстання, то робить вона це в тій цили, аби большевизмови не дати надто скріпитися й упорядкуватися в нутрі. **Польща** мимо всіх своїх воєнних приготовань **до війни не готова й не може бути готова: бо вона як Boa Constrictor травить тепер землі, загарбані безправно сусідним народам.** Отож вона дешевим коштом не дає большевицькій Росії скріпитися, помагаючи повстаннєм проти неї. Польща досконало розуміє, що її життя тревае так довго, як довго є на сході Европи **неупорядкований большевизм. І тому Польща не допускає до того, щоби відносини на сході упорядкувалися, бо се булоби рівнозначне з її смертю.** З другого знов боку приготовляє вона собі можність тягнення торговельних зисків з того неупорядкованого сходу, а зокрема можність зближення з Росією. Тій цили служить основана тепер у Варшаві часопись **„Варшавскій Отклик".** Коли Польща дуриться, що загарбані на сході землі стравить своїми силами, то єю думку покинула відразу що до землі, яку дала їй на заході Франція: в углевім районі Горішнього Шлеска допустила Польща відразу три чужі капіталізми — француський (у районі Koenigshuette), англійський (у Hohenlohenhuette) і японський (ул. Kattowitz). Щоб освоїтись з тим новим положеннєм, мусить Польща якийсь час виждати. Тому притихли її бундючні ультімати проти Росії, на які Росія відповіла її з презирством. Так уложилися відносини Польщі супроти большевицької Росії — немов сам собою.

Не так мається річ з приятелькою Польщі, Румунією. Вона вела переговори з большевиками під крилами Польщі у Варшаві. Але ті переговори на днях розбилися (Карахан з румунським представником Філіятім просто розсварилися). Причини розбиття тих переговорів такі: 1) Росія не хоче зречися Бесарабії на користь Румунії. 2) Ще в р. 1916 за царської влади Румуни зі страху перед Німцями вивезли аж у Москву свій золотий скарб державний для переховання його в Кремлі. Тимчасом у Росії настали неспокійні часи, прийшла революція, опісля большевизм і — румунський золотий скарб у Кремлі пропав на нинішний день. Розуміється, Румуни домагаються звороту того скарбу. Але большевики не дурні його дати, бо мають також видатки і то не малі. Тай кажуть Румунам: Ми того скарбу від вас не брали, упоминайтеся в того, кому ви його передали. Се розуміється сміх, бо того вже давно нема. Так відносини між большевиками з Румунією не можуть наладжатися навіть так невиразно як з Польщею.

Через те Румуни таксамо радо підпирають повстання проти большевицької влади, як Поляки. Але вони не мають ні відваги ні змоги, допомогти повстанцям збудувати серіозніщу силу. І тільки до руйнованя України причиняються своєю допомогою. За плечима Румунії й Польщі стоїть Франція, котра досі не може рішитися на якусь виразну політичну лінію супроти Росії. Вона боїться, що відбудована Росія може легко порозумітися з Німеччиною й роздавити вмить і Польщу і Румунію, в які Франція вложила тілько своїх капіталів. А знов піти отверто на протиросійську політику також не має відваги. Зрештою тоді прийшлосяб їй відбудовувати Україну, а цего ніяким чином не хоче Польща, яка страшить Францію, що відбудована Україна пішлаби рука в руку з Німеччиною (в дійсности Польща боїться утрати Волині, Полісся, Холмщини, Поділля ну й Галичини). І так Франція фактично ніякої рішучої політики на европейськім сході не робить. Річ ясна, що **Франція,** тепер безперечно найбільша військова сила в Европі, **прогаяла вже відповідну пору,** щоб вибитися **тревало** на перше місце між державами Европи й упорядковати Европу на здорових основах.

За той час Москва не спала. Вона розуміла що польський Boa Constrictor занятий травленням своєї добичі, від якої трохи не трісне і що Румунія не відважиться піти за Дністер, якби навіть пропав їй там скарб діямантовий, не то золотий. Отож Москва звернула свою увагу на Азію. Передовсім заключила договір з турецьким правительством в Анґорі а через нього з Персією. Як дуже Москва дбає про турецьку справу, видно з того, що хоч сама не богато має одягу, відступила на днях 35.000 уніформів для турецького війська. Крім того з кінцем жовтня спонукала Москва три большевицькі републики (що таксамо підлягають Москві як Україна): Вірменію, Ґеорґію й Азербейджан, щоби погодилися з Туреччиною й відступили їй міста Карс і Адраган, які Туреччина втратила ще перед 40 роками. Зате Туреччина помогла Москві заключити ще один договір — з Афґаністаном, який межує з анґлійською Індією. Сей договір коштував Москву найдорожше, бо вона мусіла зобовязатися, давати що року емірови Афґаністану 1 міліон рублів в золоті. Але Москві треба було доступу до Індії, аби там шахувати й підривати Анґлію. І тому Москва дала Афґаністанови не тільки гроші, але й фаховців для наладнання транспорту, хоч сама має їх не надто богато.

Анґлія довго дивилася спокійно на всю ту роботу Москви. З ріжних причин: у себе мала неполаднану ірляндську справу, з Америкою й Японією назрівали у неї нові комбінації. Аж як Франція заключила таємний договір з Туреччиною, головною союзницею Росії, — тоді рушилася й Анґлія. І раз рушившися, ділала вже скоро: Дня 22. листопада погодилася з Афґаністаном, заключивши з ним договір, дня 25. листопада вислала в Анґеру чотирох висших офіцирів до турецького правительства з широкими повновластями, в тім самім часі погодилася з Америкою й Японом в справі воєнних сил на морі (у відношенню 5:5:3) і в тім самім приблизно часі довела до порозуміння з Ірляндією (останним актом закінчила страшну війну, яка тревае від року 1171, отже близько 800 літ!)

Тепер Анґлія має розвязані руки. Тепер вона безперечно **може в порозумінню зі своїми домініями й з Америкою ріпати про долю світа.** З анґлосаською расою вяжуться тепер надії всіх поневолених народів, бо вона своїм порозуміннєм з Ірляндією показала, що вміє і може правити.

Чи справдяться надії поневолених народів, покладені тепер на анґлосаську расу? Це буде залежати від того, чи держава тої раси, чи Анґлія й Америка виберуть національний принцип до рішення справ Европи й світа. Коли вони не станугь на тій одиноко можливій засаді, — боротьба й нелад в Европі й цілім світі треватимуть дальше й доведуть культуру людства до повної руїни.

У Відні, 14. грудня, 1921.

Др. Осип Назарук.

*) Німеччина приняла вже давно офіціяльне представництво большевиків, Австрія на днях скредітувала большевицький консулят у Відні, Італія незабаром зробить це.

КОЛЯДУЙТЕ НА РІДНУ ШКОЛУ В ГАЛИЧИНІ.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ЧИ Є У ВАШІЙ МІСЦЕВОСТИ ВІДДІЛ У. Н. СОЮЗА
НАЙБІЛЬШОЇ І НАЙСОЛІДНІЙШОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБІТНИЧОЇ?

ЯК НЕМА, ТО КОЖДИЙ СВІДОМИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН ПОСТАРАТИСЯ, ЩОБИ ЗАСНУВАТИ ЙОГО.

ДО ЗАСНОВАННЯ НОВОГО ВІДДІЛУ У. Н. СОЮЗА, ПОТРЕБА НА ПОЧАТКУ НЕ МЕНШЕ ЯК 6 НОВИХ ЧЛЕНІВ.

ПО БЛИСШІ ІНФОРМАЦІЇ ТРЕБА ЗГОЛОШУВАТИСЯ ЛИСТОВНО НА АДРЕСУ ГОЛОВНОГО РЕКОРДОВОГО СЕКРЕТАРЯ У. Н. СОЮЗА:

I. KASHTANIUK,

P. O. Box 76, Jersey City, N. J.

В ПОЛЬСЬКИХ ВЯЗНИЦЯХ.

Застановленне процесу проти о. Юрика. — Конфіската календаря „Просвіти".

(Від власного кореспондента).

Страшні вісти приходять зі Львова про положенне тих Українців, яких польські кати сеї осени повкидали до вязниць.

Як з приводу замаху Федака на начальника польської держави Пілсудського і львівського воеводу Ґрабовського, так також з приводу опору української населення проти безправного польського спису населення почалися в цілій українській Галичині **масові арештування Українців,** які тягнуться й доси.

Польські вязниці наповнилися старими й молодими, мущинами й жінками, інтелігентами, міщанами, робітниками, селянами.

Вчать нас польські власти **солідарности кляс,** учать, що кождий Українець їм однаково ненависний та що так само всі ми одним фронтом повинні стояти проти ворога — Польщі.

З арештованими Українцями діються в польських вязницях страшні річи. Найперше держать їх місяцями в поліційних арештах, хоч закон каже, що арештованого треба зараз переслухати й або увільнити або відіслати до слідчого судді. А хто вже перебув пекло поліційних арештів і дістався до судового слідчого арешту, того знов місяцями не переслухують. І так сидять вони, не бачучи кінця своїй неволі.

Арештованих **бють,** особливо в поліційних арештах у Львові. Мають там бути окремі келії для тортурування арештованих, щоби „признавалися".

Далі уживають проти арештованих **провокації.** Садажають нового арештованого до келії, де вже жде поліційний аґент-провокатор, який удае також арештованого. Сей аґент-провокатор удае „великого революціонера", щоби в розмові витягнути від арештованого також якесь слово проти польського режиму. З такої розмови поліційні власти творять потім обвиненне для арештованого. Богато недосвідних арештованих виговориться з чимсь перед таким аґентом-провокатором, сей потім решту добреше і обвиненне готове.

Арештованих **морять голодом.** Не тільки не дають їм їсти людської страви, тільки таку, що й пес не їв би. Але навіть не допускають до них страви, чку їм родина або знакомі приносять. Таку страву не позволяють давати їм особисто, тільки забирають для передання. **Одначе не передають,** хиба дещо, а найліпші річи (ковбасу, білий хліб і т. д.) зїдае вязнична сторожа.

Тепер у Львові **остра зима,** арештованих держать в **нетоплених вогких мурах.** Уявіть собі стан чоловіка, який промерз аж до кости і не мае надії загрітися ні нині ні завтра ні за тиждень ні за місяць і знае, що мусить так мерзнути цілу зиму...

Гуманна Европа й Америка закладае товариства для людяного поведення з дикарями в Африці, товариства проти збиткування над звірятами.

Але ані польцем не рушить, щоб увільнити Українців від страшних мук у польській неволі.

Державні мужі Европи й Америки знають про сю неволю, — хиба, що не читають того голосу розпуки, який доходить до них в нотах українського правительства. Знають — і спокійно дивляться, як Польща мучить український нарід.

* * *

Недавно польські власти рішили **застановити процес проти о. д-ра Степана Юрика,** пароха в Золочеві, члена Виділу Української Національної Ради. Справа о. Юрика Вам відома. В 1920 р. польські власти арештували його в Станиславові, відставили до Золочева, де віддали на побиттє підбуреній польській товпі, держали більше року у вязниці, потім поставили перед суд, розправи відложили, а тепер цілий процес застановили. Так виглядае польська „справедливість". Мучили, катували, явзнили, а в кінці самі признали, що нема за що судити, що мучили, катували, вязнили невинного.

* *

На телеґрафічний приказ з Варшави львівська поліція **сконфіскувала великий календар „Просвіти"** на 1922-ий рік. Який там знайдено „злочин проти польської держави", ще невідомо. Виданне такого календаря коштуе тепер грубі міліони польських марок. Отже конфіската його — се руїна для видавництва. Се певне й був один мотив конфіскати: нанести грошеву втрату українському товариству. І другий мотив: позбавити українське населенне цінної книжки.

Прага, 5. грудня, 1921.

Др. Михайло Лозинський.

НА РІДНУ ШКОЛУ В ГАЛИЧИНІ.

(Жертви приймае Др. С. Демидчук, 30 E. 7th St., New York City).

о. Ст. Маланяк, Аліквіппа, Па.	$5.00
Др. С. Демидчук, Ню Йорк, замісць святочних желань	1.00
о. Волод. Лотович, Бруклин, Н. Й., замісць святочних желань	2.00
Іван Шкляр, Ню Йорк	1.00
Волод. Книгиницький, Ню Йорк, замісць святочних желань	2.00
Осип Стеткевич, Джерзи Сіти, Н. Дж., замісць святочних желань	1.00
Разом	$12.00
Попередно	38.00
Разом всього	$50.00

ПОЗІР, ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ., І ОКОЛИЦЯ, ПОЗІР!

Банда бр. св. Володимир, відділ 65 У. Н. Союза, устроює

ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ КОНЦЕРТ

при співучасти Українського Хору з Нюарку, Н. Дж., в честь 18-літної річниці заложення братства 3-5

в суботу, 7. січня 1922 (на Різдво)
в Lutwin's Hall, S. Park and Front St.

На сей концерт запрашаемо всі Хв. Братства і Товариства, як рівнож всіх громадян з Елізабет і околиці до численної участи.

З огляду на те, що гостинний виступ Українського Хору і власна банда будуть написуватися найкрасшими українськими піснями, що вдруге така нагода не скоро найдеться, щоби почути і налюбуватись своєю рідної піснею, — прийдіть всі, а не пожалуєте!

Початок о годині 6.30 вечером.

Ціни місць: 50 і 35 центів.

Уряд бр. св. Володимира.

ТАКИЙ НАРІД НЕ ДАСТЬСЯ ПОНЕВОЛИТИ!

Вірмени вбили на вулиці в Римі другого представника Туреччини, великого везира Саіда Галіма-пашу, вечером 6. грудня в хвилі, як висідав з фяра. Справці спокійно — щезли в темряві. (Вірмени се малий 3-міліоновий народовець, гноблений Турками; недавно застрілив вірменський студент у Берліні Талаата-пашу).

ВЯЧЕСЛАВ БУДЗИНОВСЬКИЙ.

КРОВ ЗА КРОВ
НА ЗАПОРОЖУ.

Оповіданне з другої половини 17-сотих років.

(Продовженне). (11)

— Доки не вигадаю способу на тих гетьманців, не засну.

— Я вже вигадав. Спосіб цілком простий. Як вони не дурні, то самі повинні догадатись, що їм нічого вертатися. Треба їх ще більше наполохати. Скажу їм, що Москалі, не знаючи, що вони відійшли, не поставили вартових з сего боку свого табору, де було леговище гетьманців. Вони були певні, що сторожать самі козаки. Татарські звідуни підгледіли се. Крізь ту прогалину Татари прокралися в середину табору і перебили Москалів. Гетьманцям скажу, що спаслися два чи три Москалі. Тоті пігнали сповістити про погром своє начальство, та пожалуватися, що то гетьманці зрадили їх... були в змові з Татарами. Гадаю, що як таке вчують, то їм й гадки не буде вертати домів. А що йти до Січи також не дуже безпечно, то вони, як зобовяжемося провести сюди їх родини, дуже радо поселяться аж під донською межею.

Коли гетьманці проснулись, Запорожці розповіли їм, що сталося; що Москалі вигибли, так як би до одного. Гетьманці зразу гадали, що Запорожці лише пуджають їх. Аж коли оглянули побоєвище і побачили трупи, повірили. Стояли і безрадно взиралися на себе.

— Нам вже хиба домів не вертати, — промовив оден.

— Тобі легко так говорити, — промовив другий. Ти парубок. Але в мене хазяйство, худоба. В мене жінка й діти. Що мені діяти?

— І в мене жінка й діти, — доповів третий, — але я в гетьманщину таки не верну. Січ мати прийме мене.

— Се ще вилами на воді писане, — вмішавсь Петро в розмову. — А хоч би й приняли... Не знаю, чи в Січи буде безпечно. Московська рука довга. Вона й до Січи сягаґє. Як той Москаль, що спасся занесе вість про розгром, як ще скаже, що то ви навели Татар на них, то Москалі вишлють до кошового пела з жаданнем, щоби видав вас. Вас може спасти лише яка далека закутина Запорожа. Як найдальше від Гетьманщини і як найдальше від Січи. Так, щоби й в Січи не знали, хто ви і де ви поселилися.

Гетьманці зміркували, що для них нема иншої ради. Коли Січовики поклялися, що проведуть сюди їх рідню, не надумувалися довше. Дістали дві мажі з харчами, Недолю і Криворучку за провідників і пустилися туди, з відки валка Січовиків вертала.

* * *

Від коли Татари покинули чорноморські степи і зійшли в низ та поселилися в Криму, від тоді східні окраїни Запорожа стали безпечнійшими, ніж саме Подніпрове. Сторони, де нині Вахмут, простір по обох боках ріки Міус аж по Донець лежали осторонь головних шляхів, якими великі татарські ватаги або й ціла орда вдиралися в християнські краї. Коли загостив туди непрошений гість з Криму, то хиба якась мала ватага, що на власну руку полювала на людий та на їх худобу. Також тоді, коли українство боролося з Польщею і польські війска заганялися ах на Запокраїни Московщиною, коли то роже, як і по придавленню Умосковські війска, з ними поневолі й українські ходили крізь Запороже воювати Татарина, як польські так і московські війска оминали сі сторони. Першим було задалеко, другим не подорожі. Хиба дезертири з московської армії, зібравшись у ватаги, заганялися і в сей кут, щоби — рабувати. Ті московські ватаги були такою самою карою Божою як Татари, бо й вони брали ясир, продаючи полонених християн Татарам. Та про те сі сторони були безпечнійші ніж сторони близші до Польщі, або сторони, що були шляхом з Криму в Польщу і на Україну, чи навпаки. Менша небезпека втрати майна і життя стала притягати поселенців. Найбільше прийшло їх в часі „руїни" на Україні. Як в Слобідщину, що належала до Московщини, так і в сей східний кут Запорожа, що лежав на полудне від Слобідщини і був відділений від неї північним Донцем, стали стягатися поселенці з Правобічної, з Волині, Поділя, ще й Руського воєводства. Також много запорожських гніздюків вибирало собі сі сторони на свої зимівки.

Здавалось би, що чим більше буде в сих сторонах поселенців, тим безпечнійше буде життя. Деинде в світі було би так, але не там, де сусідом Москаль. Панами Слобідщини були Москалі. Від коли Українці заселили Слобідщину, Москалі стали запорожську-слобідську межу обсаджувати московськими ґарнізонами, таксамо як обсадили були границю між Запорожем і Гетьманщиною. Отсі московські ґарнізони були египетською язвою не лиш для населення Слобідщини, але й для населення сумежної части східного Запорожа.

Московські війска на Україні взагалі жили все коштом населення, серед котрого були розміщені. Але не досить того, що народ мусів складатися на удержанне Москалів. Кождий московський жовнір ще на власну руку робив експедиції в околицю і рабував. Жалоба проти такого рабівника була безвиглядна, бо він ділився добичию зі своїм командантом і глузував з покривдженого Українця. Але і без того московські команданти самі гнали своїх вояків на рабунок, щоби задержати для себе гроші, які з населення злупили були на удержанне свого війска. Офіцири заохочували вояків до рабунків також своїм особистим приміром. Ніоден московський офіцир, що заліз на Україну, не мав коня купленого за власні або за казьонні гроші. Всі вони гайсали на конях вкрадених або силоміць зрабованих у наших окзаків і в наших хліборобів. На місце татарського лихоліття впало на Україну лихоліттє московське.

Вже сусідство сих граничних ґарнізонів зробило північну часть східного Запорожа країною таксамо непевною, якою до недавна були землі при татарсько-запорожських межах. Цілком немислиме зробилося для Запорожців життя в сій північній части від хвилі, коли Московщина стала сюди, неначе у свою власну землю, насилати чужих поселенців.

В 1753 році Москва посадила на північно-східних степах Запорожа сербських опришків, приведених з Угорщини Іваном Шевичем і Райком де Предановичем. З відрізаної таким способом від Запорожа землі вони утворили Славяносербію з кріпостию Бахмутом. Протягом кількох літ Серби розсіялися на просторі від вершин ріки Самари здовж північного Донця аж по устє ріки Лугань. Запорожцям, що із поконвіку сиділи на сім просторі, ніяк не мож було жити з новими поселенцями. Многих, здавна тут осілих Запорожців Москалі проганяли силою, щоби зробити місце для дикунів з Балкану. Инших проганяли самі Серби, розпираючися в своїм новім краю. Кого не прогнано, мусів сам утікати, бо перед сербськими опришками і їх помагачами, московськими війсками, ніхто ніколи не був певний ні свого майна, ні життя.

І ті котрих з їх батьківщини вигнано силоміць, як і ті, що самі втікали, подавалися звичайно дальше на полудне — хто би-се раньше подумав! — близше до татарських кочовищ. Сусідство Татар стало безпечнійше, ніж сусідство Сербів та сусідство московських війск висиланих царем для охорони населення перед наскоками татарви!

(Далі буде).

ПОВІДОМЛЕННЄ.

Сим подається до загального відома, що Екзекутива У. Н. Союза, в увзглядненню численних домагань урядників відділових, з огляду на усталений звичай по відділах У. Н. Союза, в цій порі року приймати нових членів до організації за зменшену ціну вступного, ухвалила, що в місяцях СІЧНИ і ЛЮТІМ 1922 року буде приниматися НОВИХ ЧЛЕНІВ ДО У. Н. СОЮЗА ЗА ОПЛАТОЮ ТІЛЬКО 50 ЦЕНТІВ ВСТУПНОГО.

ЗА ЕКЗЕКУТИВУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА:

ІВАН КАШТАНЮК, гол. рекорд. секретар.

Дано в Джерзи, Сіти, Н. Дж. 28 грудня 1921 р.

ДОПИСІ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ ПА.

Отсим повідомляється всіх членів тов-а „Єдність", від 163, що після ухвали винайменої нову галю засідань в Івана Боднара під ч. 501 Норт/3-та улиця, і тимсамим змінено день засідань, а то з другої на трету неділю в місяци. Слідуючий мі неділю в місяци. Слідуючий мітінг відбудеться в неділю, 15. с. м., о годині 2-гій пополудни, в гали, як сказано висше. Проте проситься всіх членів, аби явились на те засідання, бо є много важних справ до полагодження, притім і звіт контрольної комісії з діяльности товариства за минулий рік. Також подається до загального відома, що на річнім засіданню вибрано слідуючий новий уряд: С. Гвіздь, предс.; П. Закутинський, заст. предс.; М. Лешак, кас.; О. Нагірний, заст. кас.; Т. Сорока, секр.; М. Поранич, заст. секр. — С. Гвіздь, бувший секр.

МІНЕАПОЛІС, МІНН.

Жертви на „Рідну Школу".

Як усюди, так і в Мінеаполіс Українці зрозуміли потребу помочі нашим рідним братам у старім краю, тож при найменьшій нагоді стараються віддячитись нашим вірним героям у нашій рідній вітчині. Доказом сього най послужить отсей факт:

В неділю, 11. грудня м. р., відбувся тут мітінг тов. „Запорожська Січ". По полагодженню ріжних справ товариства предсідатель „Зап. Січи", п. Олекса Козак, виголосив до членів горячу промову, в котрій сказав меньше-більше таке: Поляки в страшний спосіб мордують наших братів і сестер, а недобитків мучать по тюрмах. Найбільше відбивається се на людях поступових, на нашій інтелігенції, котрої ми не богато вже маємо, а котру Ляхи за всяку ціну намагаються винищити. Дальше говорив про козаччину та про наших предків, як вони колись боролися за свої права, славу і волю. А ми маємо мовчати? Ні! О скільки наших сил стане, возьмімся разом до боротьби з негідними Ляхами і скажім усім народам, яку кривду роблять нашим братам ті загорілі Ляхи. Не впадаймо на дусі, а стараймось і попираймо свої власні справи. Ідуть просьби до нас ізза далекого океану, від наших рідних братів. Вони просять нас о поміч на ріжні народні цілі, але найважнійшою з усіх тих цілий є справа рідної школи. Отже, браття, берім такі справи, як школи, під добру розвагу. Поможім їм хотьби і дрібними датками. Ми не сміємо забувати так пекучої і важної справи! Даймо доказ, що ми справді вірні сини України!

Члени нагородили бесідника гучними оплесками. Відтак предсідатель попросив членів о добровільні датки на школу, на що всі охотно згодилися. Жертвували слідуючі:

Тов. „Зап. Січ" $5.00; Н. Ґрубрин і П. Качмар по $2.00; О. Козак, І. Козак, М. Канюк, К. Рихлій, М. Бойко, І. Коцюба, Я. Грубрин і П. Кулиняк по $1.00; Гр. Пастушенко, Ф. Шустир, М. Хас, А. Процай, Р. Бачинський, П. Федорців, Й. Переймибіда, П. Тремба, С. Рихлій, П. Гайва, І. Сихорович, Д. Колтик, П. Пилатюк, Д. Михальчишин і О. Шабатура по 50 цнт.; П. Пікула, І. Процай, П. Дюк, П. Чучман, П. Бутрин, Д. Вовк, Л. Харчишин, В. Рефцьо, А. Зюбрицький і В. Коцюба по 25 цнт. — Разом $27.00.

Всім жертводавцям в імени української шкільної молодіжи зза океану складається на сім місци велике спасибі!

Взиваємо всіх щирих Українців, без огляду на партії: Приходіть до нас, лучіться з нами і будьмо людьми, як инші народи роблять. Не дивімся на безличних крикунів, а памятаймо, що де згода, там і сила. Отож спільно до праці, поки ще пора, бо ми віримо в заповідь нашого батька Тараса, що тільки в своїй хаті своя правда і сила і воля.

Оден з членів.

(**Від Редакції:** Жертви на „Рідну Школу" з Мінеаполіс наш шан. дописуватель прислав до адміністрації „Свободи". Тих 27 долярів вишлеться на призначену ціль у як найскорлім часі).

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Поклик до українських жінок в Ню Йорку й околици.

Дня 4. грудня м. р. заснувалося в Ню Йорку нове товариство: „Українська Жіноча Громада". Се товариство переняло на себе обовязок помочі нещасним повоєнним інвалідам у старім краю. Помогти їм хочемо так, аби вони мали досмертну памятку від нас, американських жінок. Отже збираємо гроші, щоби купити у старім краю дім, де мати-муть захист нещасні каліки, котрі жертвували своє молоде життє за волю народу і неньку Україну, та щоби ті наші браття, вірні сини України, не поневірялися по улицях, жебраючи милостині у добрих людий, а другі щоб не умирали без всякої помочі, бо часто нема кому сліпих і калік без ніг і з хати випровадити.

Таким отже людям ми постановили нести поміч. Тому кожда українська жінка повинна взяти собі се за святий обовязок, прийти з помочию тим вірним нашим синам, котрі заступали нашу батьківщину там за морем перед ворогами.

Отже наше товариство „Українська Жіноча Громада" кличе до всіх жінок в Ню Йорку й околици: Вступайте в члени нашого товариства і творіть по инших місцевостях такісамі товариства помочі нещасним інвалідам у старім краю. Сповніть тим чином свій обовязок супроти тих нещасних інвалідів у старім краю.

Товариство „Українська Жіноча Громада" відограло дня 26. грудня м. р. представленнє на дохід купна дому для українських інвалідів. Чистого доходу було 75 долярів, і то вже разом з добровільними жертвами, які збирали чотири маленькі дівчатка. А з наших місячних 25-центових вкладок маємо 25 долярів, отже всіх гроший є разом 100 долярів, котрі ми зложили в „Юніон Сквер Сейвінг Банку".

Присутним гостям, котрі були на тім представленню і жертвували свою лепту, складаємо отсим нашу щиру подяку.

Про всі наші доходи і розходи будемо здавати часто звіти в українських часописях.

ЗА „УКРАЇНСЬКУ ЖІНОЧУ ГРОМАДУ":
Марія Скубова, предс.
Нуська Кушнірівна, секр.
Анна Кулікова, кас.

ДЖЕРЗИ СИТІ ПОЗІР!

Українці і Українки замешкалі на горі міста, проситься Вас явитися всі, без ріжниці, хлопці, дівчата, жонаті і нежонаті, в середу вечер (4. січня) точно о годині 7-ій до галі Народного Дому. Хто чує себе щирим Українцем, нехай явиться на час.

Джерзисітчан.

HUDSON, N. Y.

Повідомляється громаду, що в суботу на Рождество відбудеться Богослуженне в костелі коло цвинтара, точно о 11. годині рано. Священик буде з Трой. По Богослуженню мітінг і вибір нового уряду.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Отсим подається до загального відома, що дня 18. грудня 1921 р. відбулися річні збори Укр. Нар. Громади в Ню Йорку в Укр. Нар. Домі під ч. 217-19 Іст 6-та ул. На сих зборах вибрано новий уряд на 1922 р. До уряду увійшли: М. Соловський, предс.; В. Цільник, заст. предс.; І. Марусевич, касієр; А. Свитак, заст. кас.; А. Дацишин, секр. фін.; І. Старик, секр. рек.; А. Луканюк, І. Добрянський і М. Пелюх, контрольна комісія. Рівночасно повідомляється всіх предсідателів, делегатів і членів Укр. Нар. Громади, що місячні збори котрі мають відбуватися в першу пятницю по першім, а на яку припадає Святий Вечер, збори перенесено на другу пятницю, т. є. 13. січня 1922 р. о годині 8. вечер в Укр. Нар. Домі. На цих зборах повинні явитись всі предсідателі, делегати і члени Укр. Нар. Громади, бо на цих зборах відбудуться вибори Просвітної Комісії на слідуючий рік.

І. Старик, секр. рек.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Бр. св. Андрея, від. 66, вибрало на річнім мітінгу дня 23. грудня 1921 р. отсей новий уряд: Д. Шумельда, предс.; Я. Цомпель, з. предс.; Д. Павлик, кас.; Ф. Маліщак, заст. кас.; К. Верескля, секр. фін.; Н. Федуняк, заст. секр. фін.; Л. Федуняк, секр. рек.; І. Буґера, заст. секр. рек.; І. Ференчак, др. А. Борак і С. Свентковський, контрольори; В. Глют і Д. Биндас, доглядачі хорих; І. Колодій і Л. Курник, прапорники. Ухвалено принимати нових членів до братства: від 18 до 25 літ без вступного, а від 25 до 45 за половину вступного в місяцях січню, лютім, марцю і цвітни; а до У. Н. Союза за 50 цнт. вступного в місяцях січни і лютім. Мітінги будуть відбуватися кождого місяця в пятницю по 10-тім під ч. 318 E. 72 St., New York. — І. Буґера, секр. зборів.

МІЛВОКІ, ВІС. Тов. ім. Івана Франка, від. 103, вибрало на річнім мітінгу отсей уряд: П. Стецик, предс.; З. Вітяк, заст. пр.; В. Колодрубець, секр.; С. Ковтун, заст. секр.; І. Березовець, кас.; І. Пунько, заст. кас.; І. Пунько і Г. Доць, доглядачі хорих; А. Кушаковський, дверник; О. Завода, Т. Танін і З. Вітяк, контрольори. Повідомляється членів, що місячний мітінг відбудеться в суботу вечером, 21. січня, в гали парафіяльній. Проситься всіх членів явитись на сей мітінг, бо є важні справи до полагодження. — П. Стецик, предс.; В. Колодрубець, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Запорожська Січ", від. 117, вибрало на річнім мітінгу отсей новий уряд: І. Ганачівський, предс.; В. Зиблікевич, заст. пр.; П. Барила, секр. рек.; П. Перей, секр. фін.; Н. Демкович, кас. Мітінги відбуваються як звичайно, в другу суботу по першім кождого місяця. Найблизший мітінг відбудеться 21. січня, а всі прочі мітінги будуть відбуватись як давнійше. Нових членів принимається до товариства після статута, а до У. Н. Союза в січни і лютім за 50 цнт. вступного. — П. Перей, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Бр. св. Йосафата, від. 217, вибрало на річнім мітінгу слідуючий уряд: М. Бінашевський, пр.; М. Рудий, заст. предс.; І. Пастущин, секр.; Г. Булавинець, заст. секр.; Н. Пасняк, кас.; В. Ковтун, заст. кас.; К. Шевчук, В. Кучмій і І. Качала, контрольори; А. Іванів, О. Гарасимчук, І. Шеремета і В. Билей, доглядачі хорих; М. Галушка і П. Крик, прапорники; Т. Соломка і Ю. Крайковський, господарі галі; Н. Мондич, капітан; Н. Квасниця і Д. Мацьковський, церковники; М. Рудий, опікун дітий. Мітінги будуть відбуватися завше кождої третої неділі по першім, в гали церковній під ч. 303 Гудсон Аве., точно о годині 4-тій пополудни. Братство св. Йосафата, почавши від 1. січня, принимати буде нових членів без вступного, а до У. Н. Союза за 50 цнт. вступного. Наше братство числить з молодечим відділом поверх 180 членів, а виплачує запомогу таку, якої в нашій місцевости жадне братство чи товариство не платить. Маєток братства перевисшає 1.200 долярів. Отже, дорогі Браття, хто ще не належить до жадного відділу в Рочестер, нехай сейчас приступить до братства св. Йосафата, де буде мати охорону вразі його каліцтва або недуги, а родина дістане поміч і опіку братства. Хто ще сего місяця схоче приступити, то нехай зголоситься на адресу секр. К. Шевчука.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Бр. св. Володимира, від. 42, вибрало на річнім мітінгу слідуючий уряд: Г. Трищ (Ясько), предс.; О. Свитак, заст. предс.; М. Мельник, секр. фін.; В. Юсипчук, заст. секр.; В. Библюк, кас.; В. Балагурак, заст. кас.; М. Кметь, Т. Скоробогатий і Д. Білах, контрольори; Н. Гладкий і П. Давидович, тростіси; Н. Павх, доглядач хорих на Пасейк; М. Петрункович, догл. хорих на Кліфтон; Д. Палюга, господар галі. — М. Мельник, секр.

ІРІ, ПА. Бр. св. Петра і Павла, від. 40, вибрало на річних зборах отсей новий уряд: Й. Вітковський, предс.; В. Томс, заст. предс.; Н. Гаврилів, секр.; В. Гаврилів, кас.; С. Мельник, заст. кас.; А. Макаровський і Г. Пеленський, контрольори; Н. Свідерський, доглядач хорих. Кождий член є обовязаний явитися на мітінгу, котрий відбудеться в неділю, 15. січня, о 3-тій годині пополудни в гали Ф. Салайчика під ч. 908 Гесс ул. Отож прийдіть усі і приведіть з собою тих, котрі чекали на половину вступного. Добра нагода, скористайте! — Н. Гаврилів, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Бр. св. Василія, від. 339, вибрало на річних зборах слідуючий уряд: І. Сорока, предс.; Г. Лисюк, заст. предс.; І. Сорока (с. Мих.), кас.; М. Кунічка, заст. кас.; В. Скольський, секр.; Ю. Пищальник, заст. секр.; Т. Грицей, І. Жмутин, Л. Буричка, М. Барна і Й. Сорока, контрольори; С. Дьорка, доглядач хорих. — В. Скольський, секр.